

In deze reeks blikken schrijvers vooruit op het grootste aller mysteries: de dood. Zien ze hun eigen sterfscène al voor zich? Vertrekken ze met de pen in de vuist?

HET EINDE

DEZE WEEK: **YVES PETRY**

De Vlaamse schrijver (51) debuteerde in 1999 en won in 2011 de Libris Literatuurprijs met de roman 'De maagd Marino'. Onlangs verscheen 'De geesten'.

'Doodsbesef ken ik vooral in de vorm van ontkenning, als een verlangen naar onsterfelijkheid. Op mijn zeventiende leerde ik klassieke muziek kennen: zo'n bijzondere esthetische kracht had ik nooit eerder ervaren. Dat wekte in mij een verlangen om net als die muziek bij mij deed, over de eeuwen heen binnen te dringen in het leven van anderen. De vraag was alleen: hoe? In het milieu waarin ik opgroeide was naar de muziekschool gaan geen gangbare optie. Maar ik ervoer diezelfde geestelijke kracht ook in de literatuur, bijvoorbeeld bij Nabokov of Kafka. Daaruit ontstond mijn schrijverschap: ik wilde mijn stem een ingrijpende rol laten spelen in het leven van lezers, zoals de stemmen van schrijvers dat bij mij deden.'

'Misschien is een dergelijk verlangen naar onsterfelijkheid nogal onredelijk, maar als het er niet is, waarom zou je dan schrijven? Natuurlijk zal ik de onsterfelijkheid die ik via literatuur betracht nooit beleven. Als iemand over vijftig jaar mijn boeken leest, zal ik dat niet weten, net zoals Nabokov of Beckett niet weten dat ik een bijzondere ervaring beleef bij het lezen van hun werk.'

'Helaas wordt juist die onsterfelijkheid het meest veronachtzaamd door de literaire kritiek. Want het gaat bij literatuur niet zozeer om de ideeën of de plot; eenmaal je die kent, ken je ze, dus dat is geen reden om boeken te (her)lezen. Het onsterfelijke van een boek is wat je stijl zou kunnen noemen: het timbre, de kleur, de manier van zeggen. Dat is wat het uniek maakt, zoals ook een mens in het beste geval iets unieks heeft. Die eigenheid is moeilijk te beschrijven; ze zit vaak in details. Je moet een boek echt lezen om te proeven hoe uniek het is, hoe typisch Nabokov, of hoe volkomen Kafka. Precies daarin ligt het onvergankelijke van een roman: in dat ongreepbare dat je achteraf makkelijk vergeet, maar dat je bij het herlezen steeds weer treft.'

'Misschien is mijn eigen sterfelijkheid nog niet echt tot mij doorgedrongen. Behalve toen ik uit pure weezin mijn wiskundestudie afbrak, hoewel ik er goed in was. Mijn ouders waren niet blij met mijn beslissing, en ik voelde me verloren en mislukt. In die toestand besloot ik een ei te koken in de microgolf, wat, zo weet ik nu, niet lukt. Het ontplofte. De impact was enorm: kijkend naar de smurrie maakte zich in mij een acuut doodsbesef los. Plots realiseerde ik me hartgrondig dat mijn leven eindig was en dat ik de juiste keuze had gemaakt, hoe pijnlijk ook, want dat je je leven moet invullen op een manier die je voldoening geeft. Anders is zelfs dat eenmalige bestaan voor niets geweest.'

© JeRoen Murré

'Literatuur verbloemt altijd de dood, zelfs als ze die beschrijft: ze geeft een onsterfelijke gedaante aan het sterven'

'Hoe ik wil sterven? Geen idee. Iets in mij zet zich tegen het voorstellen van mijn eigen dood; al weet ik dat het om een zekerheid van honderd procent gaat, toch lijkt ik ergens te geloven dat het mij niet zal gebeuren, hoe onnozelen dat ook klinkt. Ik ben er niet klaar voor. Naar het schijnt hebben sommige mensen er op zekere leeftijd op een natuurlijke manier genoeg van – zonder depressief te zijn – zoals iemand die aan het eind van de dag moe is en wil gaan slapen, maar dan voor eeuwig. Als dat inderdaad voorkomt, is dat misschien de beste dood.'

'Over mijn begrafenis heb ik nooit veel gefantaseerd, meer over die van anderen. Hoe liever die mensen me waren, hoe geladener de fantasie. Dat is opgehouden toen ik een zoon kreeg, omdat het emotioneel simpelweg onmogelijk was me zijn einde voor te stellen. Sindsdien fantaseer ik niet meer over de dood van anderen, hoe genotvol dat ook kon zijn, maar over die van personages.'

'Literatuur verbloemt altijd de dood, zelfs als ze die beschrijft: ze geeft een onsterfelijke gedaante aan het sterven. In mijn boeken gebeurt dat soms heel nadrukkelijk. In *De maagd Marino* verrijst het vermoorde slachtoffer in het begin van het boek als de verteller van het verhaal. In mijn nieuwste roman, *De*

geesten, raakt de verteller naar het einde toe bezeten door de levende geest van diegene wiens dood hij beschrijft. De personages sterven in mijn boeken niet echt. Niet voorgoed.'

'Natuurlijk denk ik weleens: waar hou ik me eigenlijk mee bezig? We leven in contreien waar een roman nauwelijks meer publieke waarde heeft dan toiletpapier. Dus wat heeft het voor zin om schrijver te zijn? Maar zonder het schrijven zou ik afstompen, vrees ik. Hoe anders vermijden dat ik gewoon een doorsnee iemand word met doorsnee ideeën over liefde en dood? Ik laat de hoofdpersonages in mijn romans gevoelens en gedachten tot uitdrukking brengen waar in het gewone leven geen plaats voor is. Al op mijn zeventiende voelde ik me geroepen tot iets groters. Maar toen al was ik ongelukkig bij de gedachte dat mijn leven enkel sporen zou nalaten in mijn onmiddellijke omgeving. Dus probeer ik mijn bereik te vergroten, niet zozeer in de ruimte als wel in de tijd. Ja, ik wil de tijd overwinnen door iets te creëren wat helemaal van mij is, meer dan een kind dat kan zijn, en mij toch zal overleven.'

Opgetekend door Gaea Schoeters